

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Praedicatorum Friburgensium lector - Cod. Ettenheim-Münster 191

Weisser, Philipp

[S.l.], 1628-1929

Dubium quartum

[urn:nbn:de:bsz:31-117415](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-117415)

Dubium Quartum De Terminis. Quid sit terminus

Post considerationem signi in eo et quoru-
dam in particulari q^o vix scriptis qua
si eoru essent solent; restat ut de hysam
signis q^o proprie Logice consideranda
sunt agamus. Datur n. aliquod signum
Logicum; aliud non Logicum.

Signum Logice est illud, de quo
tractare, ad Logicum spectat;
non Logicum vero est illud, de quo agere,
ad Logicum proprie non spectat; ad quod
signa gent multa ex superioribus allata
referri possunt.

Signum Logicum est duplex.

Aliud est complexum.

Aliud incomplexum; seu quod
idem est. Aliud est Compositum. Aliud
simplex. Ut autem doctrina ordi-
nari servemus ab Incomplexo et Simplexi
in eorum de Complexo inferiori tracta-
turi.

Signum

Signum Logicum et non
Logicum quod?

Signum Logicum duplex.

Signum Logicum
simplex habet
sunt sane quam
tam Logice non
magis dicitur
et exprimitur con-
finitis velis quod
eum esse hinc
Et dicitur tunc dicitur
primum quodammodo
signat eorum a
si eorum n. d.
dicitur de sunt parte
Limites quod agere
ut et terminis hinc

Terminus est in
proprietate hinc
et quodammodo

Terminus dicitur
si dicitur sit am in
terminis non est
terminis eorum
si eorum sit dicitur
dicitur. Sed hoc est
si dicitur ad Gramma-
ticam.

Et dicitur tunc
quod est pars Prop-
rietatis eorum hinc

Signum logicum
nō complexū ē
Terminū.

Terminū Terminū.

i. principia
Analytica
cap. 1.

Signum logicum in complexū seu
simplex saliter solet vocari Terminū.
Qui sane quam apposite in conside-
ratem Logica veniat, cuius finis ē Opus
mentis dirigere ex ipso terminū Na-
et definitione constabit. Et a. eij de-
finitio melius percipitur. Nam Terminū
num posse tripliciter considerari.
1o Strictē sicut dicitur derivatū d. Etymolo-
gram quatenus a terminando dicitur, s.
figurat extremū alicuius rei et opposi-
tū; q. e. capiti v. g. d. digiti dicitur Termini
Limite quod agrum notat dicitur Termini
ni et terminū sic acceptū de simpliciter
Terminū ē in quem resolvitur
propositio huius in subiectū
et predicatū.

2o Terminū solet accipi q. definitione 2.
rei alicuius sic animal vultū ut dicitur
terminū huius, q. e. d. definitione s. d. n. u. g.
terminū agri etiam dicitur agri, sic defini-
tio genus s. e. p. et differentia huius clarior
habetur. Sed hoc ultra q. Terminū accep-
tū p. ad Grammaticā, quā Logica
3o Usurpatur Terminū latius q. e. q. 3.
sicut est pars Propositionis, sicut sit
subiectū sicut Predicatum, sicut
Nexus

Quartum
mims
terminus

in eā et quoniam
sicut dicitur quod
est ut de Logica
et consideratū
n. aliquid figurā
Logica.
illud, de quo
um sicut dicitur
illud, de quo
sicut dicitur, ad quod
ex superioribus allatū

duplex.
m.
m; seu quod
superioribus, Aliud
m. doctrinae dicitur
implete et simpliciter
eo in fere dicitur
Signum

Termini definitio
sunt mendozam.

Termini est in
radicali, et omnia
potia sunt pnos.
Refutatio illor.

Rad.

nexans et utriusq. Et terminus in
 hac considerat a variis variis solet definiti
 Mendozam sicut illum definit. Terminus e
 extremum oppositi onis, subiectu se: et
 predicatum. In qua definitionem
 et ponit Fonseca lib. suam institutum. c. 8.
 Ex quo intulit quod cum una oppositio
 Categorica oppositio alteri extremum:
 u.g. Petrus & albus e Propositio. poterit et
 exenter fortiri ratiu Termini. Inferit
 et Logicum nexum, seu unionem
 predicati cum subiecto nec e ser,
 minimum, qd extremu no e. Alij moderni
 ponunt istam Termini in radicali potia com
 ponendi oppositionem; alij in pama: sed no placet
 authori istis, q quasi distinguunt potiam pnam
 Termini ad compo neda a oppositioe abstracta
 radicali, qz denq, non adherentes Termini,
 q sua gram, et nec potiam pnam suam,
 dicta ee compositione q pers: cuius fact hndi
 a meo in diis satis emilens. Nam in acci
 dente nec e distinguenda a potia pma a radi,
 cali ad opatem sibi ppartinuta obreindam,
 cum q sua credibatem pte concurrere possit
 ad talem actione; u.g. Calor e suum oprium
 credibatem, et nec ali qua potiam suam
 datam concurrat ad calefactione, respectu
 cuius actionis ipsa creditas caloris hnt ratiu
 potia pama; et radicalis, qz e gram acci
 dens, cum q sua Termini sicut quodam
 acci

accidens Logicu
 particulari sicut
 et consequens ne
 in potiam prima
 et potia prima
 ut potia Termini defi
 Concursio unca
 si extant defini
 Termini e fig
 compositione p
 et abstracta
 Categorica definitio:
 de, qz si potiam logic
 formam instruere
 Termini, sicut sicut
 in qui conuenient
 oppositio e argument
 respectu uero qz si m
 Termini qz a p
 potiam hnt qz pnt
 compositione a tate deb
 categoriam ut claru
 q compositione meli
 Potia Duplex e
 gram Verbalem
 et abstractu pte de
 Verbaliter. 20 No
 Termini Logicu se
 et q compositione

Definitio sig. log.
complexi verbaliter.

Contra

Definitio logici
signi in complexi
nominaliter.

Definitio sig. in
complexi verbaliter.

Probas, ultimam
diff. hanc esse
termini, ut seqt.

vel nōitū. ut nō. Homo albos, sig
 Signum logicum complexum verbaliter.
 (Sed et quig pars e aliquod verbum,
 ut n.g. Petrus disputat. Vel Petrus e albos.
 E contra vero signum in complexu nōitū
 minus vel nōitū, sed plure simplex
 e. Ut hō n.g.
 Signum in complexu verbaliter e
 illud: quod licet componat ex terminis,
 vel nōitū, nulla tū e pars, e verbum.
 Ut Li. hō albos; qto qo dicimur in defini-
 tiōe q terminus debeat signū in com-
 plexu intelligi, debeat de signo in com-
 plexu, tam verbaliter, quam nominaliter.
 Quare spectis iste modus sig. in com,
 termini in eō, ex qua differentiā
 signi logici hōmū generica resultat
 complexu. Et probat quā hōc sit ultima
 differētia termini. Ista e ultima differētia ali-
 cuius, q se dividit genū, et constituit spem
 illū. Sed sic care in complexu dicitur
 genū termini, q e signū logicum, et
 constituit spem illū; qo erit ultima sig.
 differētia. ma: e censet: patent. probat. Ii.
 ista e differētia distincta generis, q illud dicitur
 intra pnam lineā sed sig. in complexu
 distinguit signū logicum intra pnam
 lineā

lineam signi. q
 terminus verbaliter
 signi logici e o
 in complexu dicitur
 signum: q hōc
 intra pnam lineā
 signi logicum
 termini dicitur.
 ut sit signū
 verbum. Ii. hōc
 e, quod sit extre-
 mitas, vel dicitur
 aut extremitas, q
 qto termini dicitur
 q hōc non sit dicitur
 cum dicitur dicitur
 pnam lineam, q
 qo extremitas, hōc
 signi dicitur, q
 signum intra pnam
 lineam: qo extre-
 mitas qo signū, sed q
 termini, qo qo est
 ad pnam lineam
 signum non erit
 terminus. Probat. qo
 qo pnam, sine in
 non dicitur ubi in
 hōc termini, e al-
 lineam signū abesse in

lineam signi. go illa erit ultima differa
termini constituting. p. bus mi. Linea
ppria signi et ordo assignatus sed significare
in complexi dicitur sicut in ordine signi
assignatu; go hac significatio signi del signum
signi. Et go constituet
termini definita. Ex qua rae p. contra
vnt ut fieri arytum optimu contra a se
rentes. Si feram termini cursu sicut in
eo, quod sit extremu p. positionis
est extremu, vel dicere, sicut in partibus
aut extremu; ad p. positione non dividit
genus termini signi propria illi lineam
go hoc non erit differa eius, consp. p. ab
eum differa debeat dividere genus in
ppriam lineam. p. bus ante: sicut in partibus
sive extremi, non ad se dicitur
signi assignati, go non dividit genus
si signum intra ppriam lineam generis
sive ante: Est extremu generis, p. bus
nem ad ppriam; sed p. positione sicut in
termini; go est extremu nota signati
ad sicut in ordine extremu ppriis, non di
screpentur non erit ultima differa
vnt. Probatur 2o. Quod esse vnt
nu ppriis, sine in parte, sicut ab
nem substituat ultima differa termini
Isti duo termini (album et currit) sunt
eisdem sicut atomus in rae termini, sicut
diffe

conclusio.

differunt eſſentia in rae extremi componen-
tis p[ro]p[ri]em. Ergo nullo modo a differa ter-
mini componere p[ro]p[ri]em. Inq[ui]s ſubiecti
tum e[ſt] p[ro]dicatu[m]. Iſta ma: uterq[ue] ter-
min[us] de ſigniſiſima prima in ſentiſiſis et
connotatiſis; q[uo] ſunt ei[us] dem ſp[irit]us
in rae termini; p[ro]bat mi. Li album,
componit p[ro]p[ri]em ut man[us] ſer ut ſub-
iectu[m], ut patet in hae p[ro]p[ri]e. Album cur-
rit. Li uerit nero componit p[ro]p[ri]em
ut ſina et p[ro]dicatum, ſed forma et ma-
ſubiectum et p[ro]dicatum differunt eſſentia
in rae componendi; q[uo] min[us] nera
p[ro]bat prima conſequentia. Nam alias
illa q[ui] differunt in rae extremi ſine
compoſitini, p[ro]p[ri]is differunt eſſentia
in rae termini, qua[rum] ſub[jectu]m e[ſt] apparet
ſatis in terminis p[ro]p[ri]is; ex q[ui]bus pat-
et falſum eſſe, q[uo]d affirmant auctores in
principi[is] notati. Prop[ri]em ſc[ilicet] categori-
cam; q[uo]d in q[ui] ſu[m]m[us] Hypotheticam
ſubiecti eſſentia rae termini, q[uo]d p[ro]p[ri]e
nem h[ab]et illam ſignificati[on]em in contextum
quam de ſua termini eſſe iam p[ro]bat
my. Aliter q[uo]d dicitur in definitione
p[ro]p[ri]is conſtituti[on]em; ut quoniam eadem
h[ab]et eſſentia; ſam p[ro]p[ri]em categoricam
quam hypotheticam intelligere debemus.

Obiectio ja.

Obiectio ja contra dicta; Artem jo pri-
ora capi: terminum ſic definitentem.
tor

Terminu[m] in q[ui]...
ſigniſiſima...
connotatiſis...
p[ro]p[ri]em...
componit...
differunt...
conſequentia...
affirmant...
Hypotheticam...
contextum...
definitione...
categoricam...
Hypotheticam...
intelligere...
terminum...
definitentem...
tor

terminum in quem resolvitur p[ro]p[ri]o
 terminum in subiecto et predicatum
 de qua terminum p[ro]p[ri]o dicitur esse ex
 terminum p[ro]p[ri]o, et non significare in complexu.
 R. Artem legi solum de na terminum in
 ta eiq[ue] etymologia accepta, quatenus a
 terminando tr. quas acceptio terminum
 ut supra dicitur, gram abiculis, s. fricte
 ty sumit terminum eo si q[ue] p[ro]p[ri]o
 p[ro]p[ri]o sine sit subiecto sine predicato
 sine thea[ma] utriusq[ue].

Obiectio 2a Terminum ut sit simpliciter
 in terminum complexum et in complexum q[ue]
 eiq[ue] ultima d[icitur] fricte non est significare
 in complexu.
 Probo confut[ur]o: q[ue] quia in bona d[ivi]sione i
 d[ivi]sio est p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o et abstrahere a
 membris d[ivi]sionis, q[ue] quia membra 2
 d[ivi]sionis non debent repugnare ipsa
 et na d[ivi]sio, sed pot[er]it debent eam par
 ticipare: si q[ue] d[icitur] alijs terminum com
 plexu significans, ultima terminum d[ivi]sionis
 ut sit, ut q[ue] in cas; non est significare in com
 plexu alius d[icitur] membru d[ivi]sionis pla
 ne contrarium na d[ivi]sio q[ue] contra argu,
 las bona d[ivi]sionis.
 Ad hoc argu[m]entum autores illi, q[ue] dicunt signi
 ficare in complexu, verbaliter, non vere
 n[on] est, esse d[ivi]sionem ultimam terminum
 ut sit

Obiectio 2a
 de d[ivi]sione ter
 mini in complexu.

extremi compon
 ma: ubiq[ue] ter
 in tenti bus et
 t eiq[ue] dem p[ro]p[ri]o
 mi. Li. album
 ram seu ut p[ro]p[ri]o
 p[ro]p[ri]o. Album con
 imponit p[ro]p[ri]o
 led forma et ma
 m d[ivi]sionem et d[ivi]sio
 miner vera
 ma. Nam alia
 e extremi sine
 ferent p[ro]p[ri]o
 fulm ad apparet
 itis, et q[ue] et p[ro]p[ri]o
 monant auctores in
 mem si. Categor
 ty p[ro]p[ri]o d[ivi]sio
 Terminum, eo q[ue] p[ro]p[ri]o
 in complexu am
 i esse tam p[ro]p[ri]o
 nly in d[ivi]sio
 nota boni calum
 niam categoriam
 intelligere debent
 si d[icitur] Artem p[ro]p[ri]o
 definiendum
 Ter

extra animalis sit, vivens sensitive
 consequenter non vivens sensitive
 nullo pacto vivens poterit animal
 cum membrum dividens ipsum vivens
 si participari debeat. Eodem plane
 modo cum de extra terminari in eis
 sit, significare in complexu tam nominis
 quam verbaliter, non poterit
 dividi in terminum complexum, et in
 complexum, non in incomplem cum sit
 unum membrum aequalem latitudine ha-
 beret cum suo diverso. neg. in complexu
 cum cum omni complexu ita terminum ut
 sit, regnum. Quare et terminum com-
 plexum terminum vocant vero ter-
 mino abutit.

conclusio.

Obiectio 30. Terminus essentia
 pars propria, quod dicitur essentia ordine ad
 illam, de consequenter in partem propria
 non est accidens terminum, sed respectu
 ad conceptum illius essentiam, per se ante
 cedens. Propter compositionem ex termi-
 nis, quod terminum inquam partes eam
 essentia componenda.

Obiectio 3a.
 An oppositio essen-
 tiae, comprehendit
 ex terminis
 in ordine. R.
 Non. sed ex sub-
 iecto et modo
 componit.

R. ad Argum. 10. Negando antea, s
 dem. ad probandum. R. non cedendo antea:
 et negando eadem: nulla n. illatio. pro com-
 ponit essentia ex terminis, quod terminum
 essentia componitur, nihil conclusio, in
 stantia, in manifesta. non essentia com-
 ponit.

consequenter
hic nulla.

asserendo dicitur
 et terminum
 et significatio
 verbaliter et ultima
 in complexum
 sunt membra
 significatio
 lex neuter, qua
 a abstracto
 debetly neg. mem-
 bra dicitur
 ab aliis
 et ultima
 in figurat
 bali gram.
 ad omni
 g. se. terminum
 hum complexum
 in figurat
 simplicitatem
 in unum membra
 partes ac
 non, et extra
 sunt in. g. si
 vivens dicitur
 ile, dicitur nulla
 bna g. vivens
 attestat ac ipsum
 figurat in vivo
 trari abur unum

penit ex animali et rationali; ergo animal
comprobat essentialem hominem, nulla & conseq.
nec n. animal ex sua essentia petit compo-
nere hominem, cum tota animalis essentia
reperiatur in bruto ab eo & componat
hominem; sicut ergo solum finit ad con-
ceptum essentiam animalis, & vivens
sensibile, componere vero hominem &
mem accidens illi. ita in complexu
significatio in termino a quo est, componere
et vero propriam accidit ipsi.

Concl:

Propositio media, 2.
te non essentialem comple-
nditur ex terminis.

R. 20. Quod propositio significandi est im-
mediata loquendum est; non componat
essentialem ex terminis, sed ex subiecto et
predicato; et copula, tamen ex suis
eigenis partibus. at terminus essentialem
nec subiectum, nec predicatum, sed utrumque
illi accidit. n. q. bene vocis, ho: in his
propositis. Petrus est homo; et hoc est animal,
cum modo habeat rationem subiecti, mo,
de predicati. nro addo amplius terminus
est et accidentaliter et non convenire
dicatum sed tamen ut induit rationem vocis
& verbi.

Obiectio 2a.
An terminus sine ordi-
ne ad instrumenta logica
concipi possit.

Obiicies ergo. Terminus essentialem
& signum logicum, ergo concipi non potest
sine ordine ad instrumenta logica.
ante e. patet; quibus confertur verba
sig

Sicuti loquimur
Instrumenta logica
et non potest sine
componere
et concedere aut
consequenter non
in instrumentis logicis
significandi et ad
essentiam et confertur
quibus in propositis
est essentia terminus
subiecti, logicus non
sed in proposita intentione
subiuncti aut propositi

Dubium
Quomodo di-
minus in con-
structione triplici cum loquimur
quibus habeat terminus ordinem
de terminis de calendo
terminus est essentialem
et pro calendo quod est finit
terminus loquimur non
quibus est pro essentialem non
consequenter et ad finem
non est cum abstractis

Signa leguntur & forma deferuntur in,
Instrumentis logica, go terminis concipi
pi non pot sine ordine deferuntur
argumentatur mediate, mediate
vero p[ro]p[ri]o

Concedendo antec: et distinguendo
concepi: non pot concipi sine ordine ad
Instrumenta logica si ad oratione con
cipiatur q[ui] ad p[ro]p[ri]a et accidentalia
concedo concepi: si concipiatur quo ad
p[ro]p[ri]a tm, nego concepi: Licet au mittentem
sit, p[ro]p[ri]a terminum deferuntur instru
mentis, logicis non modo concepta,
sed in dubia intentione n[on]is, verb[is],
subiecti aut p[ro]dicati.

Concluro, terminu[m]
p[ro]p[ri]e concepi
p[ro]p[ri]a quo ad
p[ro]p[ri]a tm.

Dubium Quintum

Quomodo dicitur Terminus in communj.

Intra triplicem loquendi aptitudinem modum
apud h[er]es, terminu[m] dividit in tria membra.

In terminu[m] vocalem, Mentalem, et Scriptu[m].
denim h[oc] p[ro]ter lex pt. Vel n. loq[ui]t[ur] interne, cu[m] 1.
se g[ra]do colloquendo, et sic loq[ui]t[ur] mentaliter, et
formal, terminos mentales. Vel loq[ui]t[ur] 2o cum 2.
p[ro]p[ri]a, et sic exprimit voces, q[ui] manifestat suos
conceptu[m], et sic facit, vel format vocales terminos
Vel loq[ui]t[ur] 3o cum absentib[us], cum q[ui] voces absentib[us] 3.
p[ro]p[ri]a

Terminustria
h[ab]et membra
1. Terminu[m] Vocalis,
2. Mentalis, et
3. Scriptu[m].

ratione; go anima
m, nulla q[ui] concepi
p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a concepi
u animalis p[ro]p[ri]a
eo q[ui] componat
m p[ro]p[ri]a ad concepi
mutis, q[ui] n[on] n[on] n[on]
n[on] h[ab]ent
ita in complem
p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a
p[ro]p[ri]a
his fig[ur]is d[ic]it
q[ui] non componat
sed ex subiecto d[ic]it
p[ro]p[ri]a ex p[ro]p[ri]a
terminu[m] p[ro]p[ri]a
p[ro]p[ri]a, sed utrum
i n[on]i, h[oc] in h[oc]
et h[oc] e[st] anima
nem sub[ic]to, m[od]o
o amplij terminu[m]
in q[ui] n[on] componat
p[ro]p[ri]a sub[ic]to et
dicit ratione n[on]i
terminu[m] p[ro]p[ri]a
concepi n[on] pot
menta logica
p[ro]p[ri]a n[on]i
sig[na]